

צילום: אריק פולסן

ד"ר דפנה קופלמן: "אנשים עם יכולות מפותחות נמצאים במצב טוב יותר מבחינה נפשית, חברתית, תעסוקתית, משפחתית ובריאותית. מחקר נוסף מראה שצוותי חינוך שעוסקים בפיתוח מיומנויות כאלה מרגישים מסוגלות מקצועית גבוהה יותר, הם פחות שחוקים ופחות נושרים מהתפקיד"

לשים דגש על הכישרונות האלה, חיפשו מענה בורמי חינוך מחוץ למערכת הציבורית או בורמים אלטרנטיביים, כמו בחינוך האנתרופוסופי, הרמוקרטי או המונטסורי, אבל התקשו לקבל מענה רציף ולכל שכבות הגיל במערכת.

במשך שנים שררה במשרד החינוך מחלוקת סביב רשימת הכישרונות והמיומנויות שיש להנחיל לתלמידים. מהר"ח של מבקר המדינה שפורסם השנה עלה כי מסמכי המדיניות של משרד החינוך עסקו בלא פחות מ-57 מיומנויות שונות, וגורמי המשרד סירבו להסכים מהן המיומנויות החשובות ביותר. כל זה השתנה השנה, כאשר במשרד החינוך התקבעה הסכמה על 13 מיומנויות. במשרד הצינו גו לשר החינוך הקודם יואב גלנט רפורמה למע" בר למידה מבוססת כישרונות, שעליה הסכימו כל האנשים במשרד החינוך, לצד הגרלת חופש הפי עולה של המורים והמנהלים ושינוי ברכי ההערי הנוכחית, יעצת שאשאביטון, הרגישה כמה פע" מים את הצורך לעבוד ללמידה מבוססת כישרונות ולשים דגש על הפן הרגשי-חברתי, אך הצטרפותיה לא באו בינתיים לידי ביטוי במדיניות רשמית. כסופו של דבר היוזמות התעוררו בשטח.

"הבעיה היא שהתחומים החברתיים והרגשיים נתפשים כמיומנויות רכות, בניגוד למתמטיקה ולאנגלית, ולכן הם נאמנים בחוסר מקצועיות וברחבה אינטואיטיבית", אומרת שירלי רימון-ברכה, ראש מינהל החינוך של תל אביב-יפו. "לא מס" פיק להגיד שאנחנו אוהבות את התלמידים ורוואות את כולם, חשוב לבדוק מהו בהתפתחות שלהם. זה חייב להיות מקצועי ומחקרי. כדי שנוכל להעריך תלמידים ותלמידות על מיומנויות קריטיות אלה, צריך שתהיה שפה מקצועית משותפת. אין כיום תתייחסות רצינית למה שגורש מילד מבחינה התייחסות, רגשית וחברתית. כשתניק נולד יודעים לגיטימית שלו – מתי הוא צריך לוטר את המילה הראשונה ומתי להתהפך, אבל אין יעדים לפיתוח מודים עם האימונים הגדולים ביותר של התקופה הנוכחית. כוחות ואטימות".

במשרד החינוך בישראל הקשיבו לרברים האלה, אך לא העבירו שום הנחיה לשת. הורים שביקשו

צילום: אילן סוואב

שירלי רימון-ברכה, ראש מינהל החינוך של תל אביב-יפו: "כשמכנים את המיומנויות האלה 'רכות', זה מיד מגמד את החשיבות שלהן. בלי אמפתיה, אין קשרים אנושיים. בלי התמדה, אין הצלחה בלימודים. בלי חוסן ואופטימיות, אין שאיפה גבוהה. צריך לכנות אותן מיומנויות קריטיות ולא רכות"

בשמונה השנים האחרונות מיישמת עמותת ואהבת כמה תוכניות במערכת החינוך, ומעודדת את לימודי ה-SEL. מנכ"ל ומייסד העמותה, אסף לוי, אומר כי מחקרים שליוו את התוכנית הצביעו על השי" פעה בשיפור מערכת היחסים ובפתרון קונפליקטים בין התלמידים. "היכולת של התלמידים להיכנס לני" עולים של השני, לעצור את הביקורתיות והשיפוטיות – עילה. טיב מערכות היחסים שאנחנו מנהלים קובע את היכולת שלנו להצליח במה שאנחנו עושים, אם זה בעבודה או ביחסים עם בני הוג".

"בלי חוסן ואופטימיות, אין שאיפה גבוהה"

במשך שנים מרביתם במערכת החינוך על הצורך ל"ע" והחברתיים. ההשקפה הזאת תשתלם: לילדים יהיה טוב יותר כבתי הספר והם יוכלו כלים שיעזרו להם להתמודד עם המציאות שיפגשו בעתיד".

פעילות של עמותת ואהבת בבית ספר יסודי בתל אביב. מלווים בכל שלבי ההתפתחות

"בעוד כמה שנים נתפלא שלא תמיד לימדנו ככה"

בשנה הבאה תיכנס לאחת הכיתות בשדרות אמא צעירה עם תינוקה. היא תשב שם, תשחק איתו ותאפשר לתלמידים לצפות וללמוד ממנה על נתינה, חמלה ושותפות. הלמידה הרגשית, שכבר מקבלת תודה בעולם, מגיעה לישראל ותשתלב השנה בתוכנית הלימודים בשדרות ובתל אביב. אז מה דעתכם על בחינת בגרות בהתמדה? **ליאור דטל**

יום רביעי הקרוב, עם פתיחת שנת הלימודים, חלק מהתלמידים בעיר שדרות ייכנסו לכיתה ויפצאו בהם ותינוק. הם יזמנו לשבת סביבם במעגל, לצפות בו, לשר לו ולש" חק עמו. המפגשים האלה ייערכו במשך כל שנת הלימודים. פעם בשבוע הלימודים הרגילים ייעצ" רן, והלחץ להספיק את החומר יוחלף בישיבה סביב התינוק ואמו. במקום תרגיל נוסף בחשבון או בשפה, התלמידים, בתיווך המהנחה, יתעניינו בשלומו של התינוק ובאינטראקציה בינו לבין אמו. הקשר בין הכיתה לאם ולילד צפוי להתחזק במה" לך השנה. התלמידים ילוו את התינוק בכל שלבי ההתפתחות שלו, וייתכן שחלק מהם יתרחשו מול עיניהם. המפגשים האלה צפויים לשתת את האווירה בכיתה ולשפר את מערכת היחסים והשית" בין התל" מורים, ובנים לבין המורים ובני משפחתם.

המפגשים יתקיימו במסגרת תוכנית שמופעלת בארץ על ידי עמותת ואהבת, שמטרתה למנוע אל" מות ולהגביר את רמת האמפתיה בקרב התלמידים. היא פועלת בשנים האחרונות בבתי ספר ברחבי הארץ, והשנה בחרה שדרות לשלב אותה בתוכנית הלימודים בחלק מבתי הספר, וגם להכשיר את המורים בעיר להיות מורכבים בתוכנית.

התוכנית מיושמת בשדרות כחלק מרפורמה במ" ערכת החינוך העירונית, שתתמקד בלמידה חברתית ורגשית (SEL). פיקטיקה חינוכית המסובלת בעולם, אך עדיין לא מיושמת באופן סדיר בישראל. "המשימה שלנו היא להגביר את המוביליות הדי" רתית, והורד הטובה ביותר לעשות את זה היא על ידי פיתוח הכישרונות החברתיים והרגשיים", אומר גיל חיש, מנהל מחלקת החינוך של שדרות. "הגענו כבר ל-90% זכאות לבגרות – מעל הממוצע הארצי

– וזה סיפור הצלחה גדול, אבל לא מספיק. כדי ל" ל את התלמידים במשרות עם שכר גבוה, להתקבל את תורת הווכחים הם צריכים כלים לחיים, לא רק שליטה במתמטיקה ואנגלית".

שדרות מתכוונת ליישם את המודל בשנה הבאה במחצית מבתי הספר ונגני הילדים שלה באמצעות הכשרת צוותי החינוך, כולל מורים, מנהלים, וע" צות, העוברים בחינוך הבלתי פורמלי ונציגי ההורים. לצד שדרות, תל אביב מתכוונת להפך לעיר הרא" שונה בעולם – כך אומרים בעירייה, שתחל ביישום מתודי של למידה חברתית-רגשית במסגרות החינוך שלה בכל שלבי הגיל, ולעבור ללימודים שמבוססים על רכישת מיומנויות וכישרונות במקום על שינוי ויעדים ללימודים. בחודשים האחרונים יוכלו המנהלים והמ" רים בעיר וחברות יערים, שכן רשימה מפורטת של

כישורים ומיומנויות שכל תלמיד בעיר חייב לרכוש, מגיל 3 עד גיל 18. לכל שכבת גיל נקבעו יעדי התפי" תחות למיומנויות כמו ביטחון עצמי, ויכולת רגשית, אה" ריות אישית, ניהול למידה, תחושת מסוגלות, הסתגלות לשינויים, הבנת האחר, עבודה בצוות ואמפתיה – ולי" צדם הצעות לורכים לקידום היעדים ועודיות להצלחה בהן. ההורים יקבלו רישיון על עמידה ביעדים האלה בתי" עודות סוף השנה, לצד העמידה בהישגים הלימודיים. שדרות פועלת כדי להנחיל במערכת החינוך למידה לפי ערכים דומים. "הכלים האלה יסייעו לת" למידים לפתח את שרירי האמפתיה, ההתמדה, קבלת החלטות מוסכמת, חשיבה יצירתית ועבודת צוות. יש הבנה גוברת בעולם ומחקרים שמראים שאלה כישור" רים שרודשים להתחלבות בחברה", אומר חיש. יותר חשובים מפינוח חשיבה מתמטית, למשל? ע" כמה קריטי שתלמידים יפתחו כישורי אמפתיה?

"קריטי מאוד. התברר בין תלמידים שלמדו לפי" תה כישרונות כאלה לבין אלה שלא – חסר תקדים" הילדים שלנו נתקלים בקירות של חששות וחוסר אמונה בעצמם. המחקר מראה שתלמידים שעוברים על פיתוח כישורים חברתיים ורגשיים מגיעים יותר למטרות להשכלה גבוהה, מצליחים יותר, מקבלים שכר גבוה יותר ותורמים יותר לחברה. זאת הצלחה שהופכת תלמידים למודל לחיקוי עבור אחיהם. זה גם משפר את הצינונים שלהם בבתי הספר".

תן דוגמה.

"במשך שנים היו בשדרות אפס ילדים מחוננים. לכולנו היה ברור שזה לא הגיוני. עשינו המון דברים כשכיל לפתור את זה, אבל אחר הצעדים הכי משמ" עותיים היה לערוך מבחן סימולציה לילדים בכיתה ב'. הגנשתי להם את המבחן, ישבנו איתם וסברנו להם שזה לא מפתיר כמו שזה נראה. לא עשינו שום דבר כשכיל לחזק את האינטליגנציה שלהם, רק נתנו חיזוק להיבטים הרגשיים וכלים שיעזרו להם להתמודד עם הלחץ והחרדה".

"תוצאות האמת היו גבוהות יותר מאשר בכל המבחנים הקודמים. היום יש בשדרות 33 תלמידים מחוננים, זה הישג חסר תקדים – מאפס ל-33 בשנה אחת. בכל הגנב המרכזי, כולל בקיבוצים, יש עוד שישה מחוננים. בעקבות ההצלחה הקטנה בית ספר לך, וכולם התחילו להבין שהאתגר של המוביליות החברתית נעוץ בהיבטים רגשיים וחברתיים. "שווה להסיק שעות שיוערו ללימודי מתמטי" קה, עברית או אנגלית, בחוץ השרירים הרגשיים והחברתיים. ההשקפה הזאת תשתלם: לילדים יהיה טוב יותר כבתי הספר והם יוכלו כלים שיעזרו להם להתמודד עם המציאות שיפגשו בעתיד".